

És un museu de territori –les Guilleries- en els vessants del medi natural i de l'home i el medi.

Vol donar a conèixer el **medi físic i natural de les Guilleries**, mitjançant la interpretació dels seus ecosistemes dominats a través de diorames, esquemes , fotografies, audiovisuals...

Ho fa també amb les **espècies de flora i fauna** més representatives de la zona.

Vol incentivar l'interès a conèixer aquest massís de la serralada Prelitoral, i mostrar que tanmateix **es pot fer un ús de l'espai natural d'una forma tradicional i sostenible.**

El conjunt museístic vol aproximar-nos als elements que conformen el paisatge de la rodalia. Això es fa palès en aspectes del mateix museu eb què la base de castanyer del país, hi són presents molts elements convenientment restaurats de l'antic museu i, amb la voluntat d'associar economia i medi ambient, el sistema d'il.luminació és de baix consum.

On es troba?

El Museu Municipal Guilleries està ubicat al casc antic, al centre del poble, en el remodelat edifici de la "**Cooperativa**", que va ser construït com a **seu del ram de roders** de Sant Hilari cap al 1920.

Actualment **l'audiovisual i el despatx de l'aigua, així com les exposicions temporals del museu** estan ubicades a la casa del costat, "**Can Rovira**".

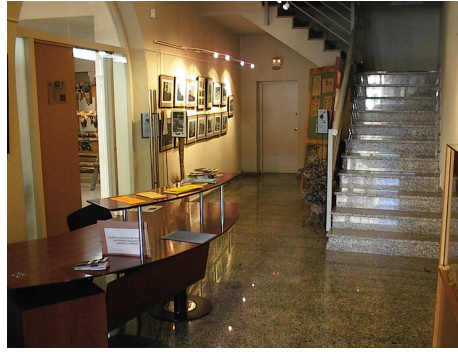
Aquesta casa forma part del patrimoni cultural del poble i n'és la més antiga, datada al segle XIV. A la planta baixa també s'hi troba l'oficina de turisme. Al segon pis hi ha les exposicions de l'Associació de Pesebristes de Sant Hilari, i també l'exposició permanent del **Via Crucis vivent**, festa declarada d'Interès Nacional.

La Cooperativa

Can Rovira

MUSEU-COOPERATIVA-CAN ROVIRA

Dins el museu, a l'edifici de la **Cooperativa**, s'hi troba ubicada la zona permanent d'interpretació ambiental de les Guilleries, així com la terrassa de les plantes remeieres.

El museu està ambientat i estructurat en zones, on trobem representats els ambients característics de les Guilleries.

- 0- PRESENTACIÓ DEL MUSEU
- 1- EL MEDI FÍSIC
- 2- EL MEDI NATURAL
  - El medi aquàtic
- 3- EL BOSC HUMIT
- 4- EL BOSC MEDITERRANI
- 5- ARBRES DE LES GUILLERIES
- 6- ARBRES MONUMENTALS

PRESENTACIÓ DEL MUSEU

INTRODUCCIÓ A LES GUILLERIES

Les Guilleries són un massís muntanyós situat a l'extrem nord-est de la Serralada Prelitoral catalana i formen una subcomarca natural entre les comarques d'Osona (Barcelona) i la Selva (Girona).

Engloben part dels municipis d'Amer, Arbúcies, Espinelves, Osor, Sant Feliu de Buixalleu, Sant Hilari Sacalm, Sant Sadurní d'Osormort, Santa Coloma de Farners, Susqueda, Viladrau i Vilanova de Sau. El poble de Sant Hilari se'n considera la capital.

El relleu és en general, muntanyós i abrupte, amb desnivells molt marcats, amb cims de 1200 metres, però també presenta calmes o planes que dibuixen paisatges ondulats en zones culminants entre 800 i 1000 metres.

Sobresortint de les planes de Vic a ponent de la Selva, les Guilleries actúen com a corredor biològic entre el Montseny i la Serralada Transversal, que enllaça amb els Pirineus.

Les Guilleries tenen una gran riquesa paisatgística reflectida en una gran diversitat d'ecosistemes que es poden agrupar en **bosc perenifolis de caràcter mediterrani**: com alzinars i suredes, i **bosc humit de caràcter centreeuropeu** com ara rouredes, fagedes i castanyers.

La Fauna d'ecosistemes forestals de muntanya mitjana hi és ben representada. És per això que les Guilleries estan protegides pel pla d'espais d'interès natural (PEIN), que ordena el territori d'una manera racional i equilibrada. D'aquesta manera es protegeix la zona i es fan compatibles el desenvolupament sostenible de l'àrea i la protecció dels seus valors naturals.

El Museu Guilleries vol reflectir i ajudar a entendre i a interpretar aquests i altres valors de les Guilleries i us convida a conèixer-los, a visitar-los, i alhora millorar-los.

EL MEDI FÍSIC

La geologia a les Guillerries és força complexa, tal i com es pot observar en els plafons on es presenta la seqüència dels canvis geològics que han sofert. És per això que, junt amb les mostres de roques més representatives, hi ha una escala estratigràfica on aquestes es troben situades en el temps, i a la vegada, la seva situació està representada en un mapa geològic de les Guillerries.

De fet, trobem exemples dels tres grans tipus de roques segons el seu origen: roques metamòrfiques i intrusives formades en els moviments orogènics hercínics i originades en el període Precambrià i roques sedimentàries eocèniques.

Aquesta varietat de roques també afavoreix la diversitat de sòls, encara que predominen els tipus *orthens* o *regosols*, lleugerament més àcids i poc desenvolupats.

Els vents mediterranis carregats d'humitat ressegeixen les Serralades Litoral i Prelitoral i quan topen amb els massissos del Montseny, les Guillerries i la Serralada Transversal, deixen anar l'aigua i aporten al clima en general un caràcter humit.

A les Guillerries hi podem trobar tres tipus de clima diferents que depenen de l'alçada i l'orientació de les zones. De més fred a més càlid són:

Clima de muntanya humida a les zones més altes, per sobre dels 900 metres i en les vessants obagues.

Clima submediterrani entre els 500 i 900 metres que rep, alhora, influències medioeuropees i mediterrànies.

Clima de muntanya humit en cotes inferiors a 500 metres i en vessants assolades.

El paisatge de les Guillerries és com un immens mosaic de boscos repartits pels seus nombrosos turons.

La vegetació ve determinada per dos factors ambientals naturals: el clima i el substrat geològic i un tercer d'origen antròpic: l'acció de l'home que, mitjançant l'activitat forestal, agrícola i ramadera ha modificat notablement el paisatge durant aquests últims segles.

EL MEDI NATURAL

EL MEDI AQUÀTIC

Les característiques físiques que defineixen les Guilleries fan que la pluviositat tingui una mitjana de 800 lts/m² per any. Aquest fet li proporciona una gran riquesa d'aigües tan superficials: torrents, rieres, com aqüífers subterranis i fonts.

Hidrogràficament cal considerar les Guilleries com una xarxa de torrents i rieres que solquen el relleu del massís i alimenten la conca del Ter mitjançant la Riera d'Osor i la Riera Major a la vessant septentrional i la conca de la Tordera amb la Riera d'Arbúcies i la de Santa Coloma a les vessants meridional i oriental, respectivament.

Els aiguamoixos són àrees entollades temporalment, de difícil drenatge superficial, que sovint coincideixen amb les calmes o planes d'erosió fosilitzades. Moltes d'aquestes zones han estat dessecades per a construir-hi assentaments, com és el cas de Sant Hilari, o bé han estat transformades en prats de dall per permetre el pastoreig, o s'han convertit en plantacions d'arbres.

Les fonts són eixides naturals d'aigües subterrànies que, degut al substrat silícic, són bicarbonatades-calciques i de dèbil mineralització. Això fa que siguin d'una alta qualitat i apreciades com a aigües de taula. També podem trobar aigües ferruginoses (font del ferro) i aigües amb gas (font picant).

Al curs del Ter es construïren durant la dècada dels seixanta els embassaments de Sau, Susqueda i el Pasteral. Actuen com acumuladors d'aigua en èpoques de superàvit i com a complementador de cabal del riu en èpoques de dèficit hídric. També garanteixen la producció d'energia hidroelèctrica, la irrigació agrícola i

l'abastament domèstic i industrial en zones de dèficit d'aigua(Barcelona,Girona i la Costa Brava)

En ambdós casos al llarg de torrents i rieres i amb certa independència de la vegetació de l'indret, s'instal·la el bosc de ribera, que forma dues bandes paral·leles i estretes. Els arbres i arbusts d'aquesta comunitat, de fulla caduca, presenten diferents capacitats per resistir la inundació i l'erosió del sòl.

Des del vern, que arrela gairabé dins l'aigua, fins els gatells, pollanques, freixes, oms,nogueres etc., constitueixen les vores dels rierols.

La fauna dels cursos d'aigua i de les basses és molt rica. Es destaca la merla d'aigua, el blauet, la granota roja, el tritó pirinenc i altres amfibis. El poblament de peixos és particularment important gràcies a les oxigenades aigües i als llits de sorra de les rieres. D'aquest grup destaca la truita comuna. Fins fa pocs anys, la llúdriga poblava les rieres, però avui, pràcticament ha desaparegut per l'excessiva pressió humana. El seu ambient ha estat ocupat pel visó, introduït accidentalment. Finalment, cal esmentar alguns artròpodes força particulars entre els quals tenim celeopters, lepidopters, heteropters i cladocers que actuen com a organismes indicadors o característics d'aigües netes

EL BOSC HUMIT

Localitzat en zones amb clima de muntanya humiti en les vessant obagues de clima submediterrani.

La roureda, potencialment seria el bosc rei d'aquesta zona. Ocupa una franja d'uns 200 metres entre l'alzinar muntanyenc i la fageda. Però, alterada per l'acció antròpica, com en altres indrets del nostre territori, ha estat substituïda per plantacions de castanyer, basicament en forma de perxada tractada com a bosc de rebrot. La roureda és un bosc ric en varietat d'espècies de flora i fauna que acompanyen eks roures martinencs de fulla gran.

A les vessants més pendents, encarades al nord i, per tant, també molt més humides, hi trobem la fageda amb molt poca diversitat d'espècies acompanyants. Per un costat, la disposició horitzontal de les arrels del faig i per l'altre, les branques i fulles, dificulten el desenvolupament del sotabosc.

Els boscos de pi rajolet(pi roig) són els que presenten adaptacions al clima centreeuropeu mitjançant fulles perennes en forma d'agulla. Per tant, colonitzen les zones més altes i fredes en cotes superiors a les dels boscos caducifolis. A les Guillerries el pi rajolet forma tant pinedes naturals com pinedes plantades, acompanyades o no per espècies de resinoses introduïdes com ara els cedres, els douglas...

També acompanyant aquests boscos, a les vores i clarianes, hi trobem les bardisses i les landes de ginesta de muntanya. Cal tenir en compte la densitat vegetal i animal de la bardissa formada per un ataiïment d'arbustos punxosos que ofereix refugi i aliment a moltes espècies animals i forestals

EL BOSC MEDITERRANI

Localitzat en zones de clima mediterrani humit i en les vessants de solell amb clima submediterrani.

L'aulet o alzinar és el bosc característic de l'ambient mediterrani. Es presenta en la seva forma d'alzinar típic en les zones més baixes per sota els 500 metres, de gran exuberància, amb arbusts i lianes que el fa espès i de difícil accés i, a cotes superiors, l'alzinar muuntanyenc, que s'enfila fins als 800 metres per les vessants més asolellades on les falgueres les moltes substitueixen els arbusts i lianes.

En molts indrets temperats on el sòl és de caràcter més silícic, hi trobem la sureda. L'alzina surera, un altre arbre de fulla petita, dura i perenne com l'alzina, també adaptat a l'eixut estival, presenta a més, el revestiment del tronc, amb una capa de suro protectora contra la invasió dels fongs, altres organismes i contra el foc, ja que resisteix altes temperatures. La sureda és un bosc molt ric en fauna.

També trobem pins pinyoners freqüentment entre suredes i pinedes plantades per l'obtenció de fusta, de pi insigni i de pinastre.

Les brolles o brucs i estepes s'estenen afavorides per la degradació dels boscos mediterranis. Tant pot ser degut a un incendi com a la tala d'arbres o l'artigatge. Aquesta formació, junt amb matolls de brugarola, farigoles i caps d'ase, acull una gran diversitat d'insectes vistosos pels colors, les essències i els nectars de les flors.

Tant les brolles com els pins són considerats espècies piròfites, car contenen resines i olis essencials que són especialment inflamables i, juntament amb les condicions climàtiques i l'afluència humana, augmenta molt el risc d'incendi quan s'acosta l'època de calor i sequera.

I per tant, cal ser especialment curosos i respectuosos amb les recomanacions que es donen:

No feu mai foc ni llenceu objectes encesos

No llenceu escombreries, restes vegetals ni industrials o casolanes que puguin ser l'inici d'un foc.

ARBRES DE LES GUILLERIES

FORMACIONS BOSCOSES

Els boscos són ecosistemes terrestres dominats per arbres, però amb multitud d'altres espècies vegetals i animals que estableixen relacions complexes entre si.

Es presenta un mural amb un exemple de xarxa tròfica simplificada per ajudar a copsar la complexitat d'una cadena alimentària d'una roureda.

A més, el bosc està en equilibri dinàmic i compleix una sèrie de funcions ecològiques imprescindibles per a la continuïtat de la vida:

Funció de pulmó: mitjançant la fotosíntesi, que augmenta el nivell d'oxigen i disminueix el diòxid de carboni de l'atmosfera

Funció d'esponja i depuradora: a partir de l'humus del sòl, que permet augmentar la capacitat de retenció de l'aigua, la depuració i el manteniment del PH

Funció de retenció de sòls: ja que les capçades dels arbres i arbusts frenen l'impacte directe de la pluja, les arrels fixen el terra i permeten l'entrada lenta de l'aigua evitant l'erosió.

Funció reguladora de la temperatura: a partir de la radiació solar absorbida per la vegetació mitjançant la qual es crea un ambient càlid i acollidor per acollir les espècies que viuen al bosc.

El bosc també compleix funcions **productives i socials**.

A les Guilleries també s'hi troben molts exemplars d'espècies d'arbres que han assolit edats i dimensions espectaculars i han estat protegits conservats al llarg de generacions i merneixen d'ésser considerats arbres monumentals.

Per tal de poder ésser coneguts, visitats i admirats, des del Museu Guilleries es presenta un recull de fotografies i un mapa d'on es troben ubicats. També es vetlla per al seu manteniment i protecció